

Міністерство охорони здоров'я України
Запорізький державний медико-фармацевтичний університет

Факультет III медичний

Альона Ігорівна Калініна

(ім'я, по батькові, прізвище студента)

Група ФТ-21/2-1

**ОГЛЯД СКОЛІОТИЧНИХ ПОРУШЕНЬ ПОСТАВИ У ПРОЦЕСІ
ФІЗИЧНОГО РОЗВИТКУ ОРГАНІЗМУ ЛЮДИНИ ТА ЇХ КОРЕКЦІЯ
ЗАСОБАМИ ФІЗИЧНОЇ ТЕРАПІЇ**

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА МАГІСТРА

зі спеціальності

227 Фізична терапія, ерготерапія

Спеціалізації 227.1 Фізична терапія

Науковий керівник:

професор, доктор медичних наук

(вчене звання, вчений ступінь)

професор закладу вищої освіти кафедри
фізичної реабілітації, спортивної медицини,
фіз. виховання і здоров'я

(посада, кафедра)

Євген Леонідович Михалюк

(ім'я, по-батькові, прізвище)

Запоріжжя 2023 р.

Міністерство охорони здоров'я України
Запорізький державний медико-фармацевтичний університет

Факультет III медичний

Кафедра фізичної реабілітації, спортивної медицини, фіз. виховання і здоров'я

Спеціальність 227 Фізична терапія, ерготерапія

Спеціалізація 227. 1 Фізична терапія

Освітньо-кваліфікаційний рівень МАГІСТР

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему

**ОГЛЯД СКОЛІОТИЧНИХ ПОРУШЕНЬ ПОСТАВИ У ПРОЦЕСІ
ФІЗИЧНОГО РОЗВИТКУ ОРГАНІЗМУ ЛЮДИНИ ТА ЇХ КОРЕКЦІЯ
ЗАСОБАМИ ФІЗИЧНОЇ ТЕРАПІЇ**

Здобувачка Калініна Альона Ігорівна

Група ФТ-21/2-1

НАУКОВИЙ КЕРІВНИК професор ЗВО кафедри ФР, СМ, ФВ і здоров'я, доктор
медичних наук, професор

Михалюк Євген Леонідович

РЕЦЕНЗЕНТ доцент ЗВО кафедри травматології та ортопедії, кандидат медичних
наук, доцент

Кожем'яка Максим Олександрович

Робота розглянута на засіданні кафедри (протокол № 10 від «21» квітня 2023 р.) і
допущена до захисту.

ЗАВІДУВАЧ КАФЕДРИ професор ЗВО, доктор наук з фізичного виховання та
спорту, професор

Дорошенко Едуард Юрійович

Запоріжжя 2023 р.

ЗМІСТ

Реферат	4
Abstract.....	5
Перелік умовних скорочень	6
Вступ	7
1 АНАЛІТИЧНИЙ ОГЛЯД ЛІТЕРАТУРИ.....	9
1.1 Особливості та оцінка фізичного розвитку людини.....	9
1.2 Сколіотичні порушення постави, сколіоз. Етіологія та патогенез.....	12
1.3 Класифікація сколіотичної хвороби.....	17
1.4 Основні клініко-анамнестичні та діагностичні критерії сколіотичних порушень.....	19
2 ЗАСТОСУВАННЯ ФІЗИЧНОЇ ТЕРАПІЇ В КОРЕКЦІЇ СКОЛІОТИЧНИХ ПОРУШЕНЬ ПОСТАВИ.....	27
2.1 Клініко-фізіологічне обґрунтування використання засобів фізичної терапії.....	27
2.2 Лікувальна фізична культура.....	28
2.3 Лікувальний масаж.....	32
2.4 Різновиди підходів та методів в корекції сколіотичних порушень постави.....	39
2.5 Додаткові засоби.....	47
3 ПРИКЛАД КОМПЛЕКСІВ ЛІКУВАЛЬНОЇ ГІМНАСТИКИ ПРИ СКОЛІОТИЧНИХ ПОРУШЕННЯХ.....	51
ВИСНОВКИ	60
Список використаних джерел	62
Додатки	68

РЕФЕРАТ

Кваліфікаційна робота складається з 71 сторінок, 6 таблиць, 16 рисунків, 50 літературних джерел.

Об'єкт дослідження – перебіг комплексної програми фізичної терапії при корекції сколіотичних порушень постави у процесі фізичного розвитку організму людини.

Мета дослідження – теоретично обґрунтувати та оцінити результативність використання засобів фізичної терапії у комплексній програмі при корекції сколіотичних порушень постави, спрямованої на покращення морфофункціональних показників, зменшення прогресування патології та створення умов для гармонійного фізичного розвитку.

Методи дослідження – аналіз, узагальнення та систематизація даних вітчизняної та зарубіжної науково-методичної літератури та інформаційних джерел мережі Інтернет.

В роботі представлено огляд літератури з обраної теми, надано поглиблену характеристику етіології, класифікації та патогенезу сколіотичних порушень постави, наведені основні засоби і підходи фізичної терапії при корекції та попередженні прогресування сколіотичних порушень постави в процесі фізичного розвитку людини.

**ФІЗИЧНИЙ РОЗВИТОК, ПОСТАВА, СКОЛІОТИЧНІ ПОРУШЕННЯ,
СКОЛІОЗ, КОРЕКЦІЯ, ЗАСОБИ ФІЗИЧНОЇ ТЕРАПІЇ**

ABSTRACT

Qualification work consists of 71 pages, 6 tables, 16 pictures, 50 literary sources.

Object of study - the course of a comprehensive physical therapy program in the correction of scoliotic postural disorders in the process of human physical development.

Aim of study – to theoretically substantiate and evaluate the effectiveness of the use of physical therapy in a comprehensive program for the correction of scoliotic postural disorders aimed at improving morphofunctional parameters, reducing the progression of pathology and creating conditions for harmonious physical development.

Methods of study – analysis, analysis, generalization and systematization of data from domestic and foreign scientific and methodological literature and information sources on the Internet.

In this study, presented the literature review of the chosen topic, given the advanced classification of etiology, classification of pathogenesis of scoliotic posture disorders, the main means and approaches of physical therapy for the correction and prevention of the progression of scoliotic posture disorders in the process of physical development of a person are given the main means and approaches of physical therapy for the correction and prevention of the progression of scoliotic posture disorders in the process of physical development of a person are given

PHYSICAL DEVELOPMENT, POSTURE, SCOLIOTIC DISORDERS,
SCOLYOSIS, CORRECTION, MEANS OF PHYSICAL THERAPY

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Абрамов В. В., Клапчук В. В., Неханевич О. Б. [та ін.]. Фізична реабілітація, спортивна медицина : підручник для студ. вищих мед. навч. закладів. Дніпропетровськ, 2013. с. : іл.
2. Андрійчук А. С., Кузьменко В. Ю., Стельмахівська В. П. Сучасний погляд на фізичну терапію при сколіозі I-II ступеня дівчат 17-18 років на поліклінічному етапі. Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Випуск 3К (131) 2021. С. 29-33.
3. Андрійчук О. Я. Інструментальні дослідження у фізичній терапії осіб з деформаціями опорно-рухового апарату. Innovative development of science and education. Abstracts of the 2nd International scientific and practical conference. Athens, Greece : ISGT Publishing House, 2020. P. 92–95
4. Аннушак, О. В. Характеристика фізичного розвитку та функціонального стану дітей молодшого шкільного віку зі сколіотичною деформацією хребта I–II ступенів. Physical Education, Sport and Health Culture in Modern Society, № 3(31), С. 104–108.
5. Аплевич В. М. Ефективність застосування кінезіотейпування у програмі відновлювального лікування ідіопатичного сколіозу ранніх ступенів у дітей старшого шкільного віку : дис. ... канд. мед. наук : 14.01.33. Одеса, 2017. 181 с.
6. Бакіко І. В., Радченко О.В., Констанкевич В.П. Особливості фізичного розвитку дітей 10-17 років. Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова Серія 15. Науково-педагогічні проблеми фізичної культури / фізична культура та спорт. Випуск № 11 К (119), 2019. С. 19-22.
7. Бандуріна К., Фізична терапія при сколіозі. Актуальні проблеми ортопедагогіки, ортопсихології та реабілітології : зб. тез доповідей III Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Запоріжжя, 4-5 жовтня 2019 р.) : Вид-во Хортицької національної академії, 2019. С. 216-2018.
8. Бесага, Т.Г. Бакалюк. Методи корекції постави у пацієнтів з ідіопатичним сколіозом. Медсестринство. 2021. № 3. С. 47-50.

9. Васильєва І. В. Деякі причини поширення остеохондрозу хребта серед спортсменів. Вісник Запорізького національного університету № 2(8), 2012. С. 200-206.
10. Вихляєв Ю. М. Профілактика та корекція порушень сколіотичної постави. Інтеграція науки і освіти: розвиток культурних і креативних індустрій : збірник наукових праць за результатами Всеукраїнської конференції, м. Київ, 10 травня 2022 р. Київ : КНУТД, 2022. С. 90-93.
11. Войчишин Л. Корекція і профілактика порушень постави у підлітків засобами фізичної реабілітації. Молода спортивна наука України, 2009. Т. 3. С. 35-39.
12. Голеніщева Л.В., Пустовойт Б.А. Фізична терапія при сколіотичній хворобі I ступеня на поліклінічному етапі. Фізична реабілітація та рекреаційно-оздоровчі технології. № 5(2). 2020. С. 18-24.
13. Голка Г.Г., Бур'янов О.А., Климовицький В.Г.. Травматологія та ортопедія : підруч. для студентів вищ. мед. навч. закл. IV рівня акредитації. 2-ге вид. Вінниця : Нова кн., 2019. 430 с.
14. Головач І. Визначення тенденції гармонічності розвитку дітей молодшого шкільного віку (2 - 4 класи). Фізична культура, спорт та здоров'я нації. 2014. Вип. 18(1). С. 68-72.
15. Гулбани Р. Ш., Дардур В. О. Корекція сколіотичної постави учнів пубертатного періоду. Науковий часопис НПУ імені М.П. Драгоманова. Випуск 4 (47), 2014. С. 16-20.
16. Давибіда Н.О., Попович Н.М, Безпалов О.М. [та ін.]. Масаж та лікувальна фізична культура як засоби фізичної реабілітації при різновидах сколіозу в дорослих та дітей з порушеннями опорно-рухового апарату. Здобутки клінічної і експериментальної медицини. 2019. № 2. С. 119-124
17. Дорошенко Е. Ю., Гурєєва А. М., Черненко О. Є. Терапевтичні вправи. Тема 6. Терапевтичні вправи при сколіозі та плоскостопості : метод. рек. для самостійної роботи студентів II курсу мед. ф-тів спец. "Фізична терапія, ерготерапія. Запоріжжя: ЗДМУ, 2019. 33 с

18. Іванько О. Г., Пацера М. В., Кизима Н. В. [та ін.]. Фізичний розвиток дитини : навч. посібник для студентів 3 курсу мед. факультету. Запоріжжя : [ЗДМУ], 2013. 65 с.

19. Кирилюк В.В., Сітовський А.М. Лікувальний масаж при захворюваннях та травмах опорно-рухового апарату : метод. рек. для підготовки до практичних занять для студентів спец. 227 «Фізична терапія, ерготерапія». ВНУ імені Лесі Українки. Луцьк, 2022. 45 с.

20. Кіцула Л. М., Федоренко В. І. Сучасні тенденції фізичного розвитку та морфо-функціонального стану дітей та підлітків (огляд літератури). Актуальні проблеми профілактичної медицини : збірник наук. праць. Львів, 2015. Вип. 12. С. 67-80.

21. Козубенко Ю.Л. Лікувальна фізична культура: навч.-метод. посіб. /Ю.Л. Козубенко, М.А. Буц. Переяслав-Хмельницький (Київ. обл.), 2017. 170 с.

22. Колотова К. С. Профілактика сколіозу і порушень постави у спортсменів, що займаються асиметричними видами спорту. Сучасні теоретичні та практичні аспекти клінічної медицини (для студентів та молодих вчених) : наук.-практ. конф. з міжнар. участю, присвячена 100-річчю з дня народження К. Барнарда. Одеса, 2–3 червня 2022 року : тези доп. Одеса : ОНМедУ, 2022. С.147.

23. Комарницький І. Масаж як засіб фізичної реабілітації при сколіозі третього ступеню: Збірник студентських наукових праць. № 2 (6). Рівне: РВЦ МЕГУ ім. акад. С. Дем'янчука, 2016. С. 185-189.

24. Купрєнов М. В., Непша О. В., Місце та значення лікувальної фізичної культури в програмі фізичної реабілітації при захворюванні на сколіоз у осіб зрілого віку. Стратегічне управління розвитком фізичної культури і спорту: зб. наукових праць. Харків: ХДАФК, 2017. С. 253-257.

25. Марченко С. І. Вікові особливості фізичного розвитку молодших школярів. Розділ 2. фізична культура в школі. № 6. 2006. С. 9-14.

26. Мартищук М. Сучасні засоби корекції порушень постави. Інноваційні підходи до фізичного виховання і спорту студентської молоді : матеріали п'ятого

регіонального науково-методичний семінару. Тернопіль: В-во СМТ «ТАЙП», 2020. С. 170-174.

27. Масляник У. В. Особливості впливу асиметрично-точкового масажу при правосторонньому грудному сколіозі хребта. Молодий вчений, 3 (79), (2020). С. 53-56.

28. Мельник О. С. Особливості лікувального масажу у фізичній реабілітації хворих на сколіоз. Актуальні проблеми природничих і гуманітарних наук у дослідженнях молодих учених «Родзинка – 2021» : XXII Всеукраїнська наукова конференція молодих учених. Черкаси : ЧНУ ім. Б. Хмельницького, 2021. С. 516-518.

29. Михайленко Г. В., Рубан В. Т., Івашина Т. Г. Огляд сучасних підходів до застосування засобів фізичної реабілітації при сколіотичній хворобі. Slobozhanskyi Herald of Science and Sport. №3 (36), 2013. С. 154–157.

30. Мухін В.М. Фізична реабілітація. К.: Видавництво НУФВСУ "Олімпійська література", 2005. 472 с.

31. Осадчук Н. І., Сергета І. В. Фізичний розвиток дітей і підлітків та сучасні підходи до оцінки його гармонійності : монографія. Вінниця, 2014. 188 с.

32. Пашук С. Аналіз факторів, що впливають на фізичний розвиток дітей молодшого шкільного віку. Сучасна гуманітаристика : зб. матеріалів I Міжнародної науково практичної інтернет-конференції, 28 квітня 2017 р. Переяслав-Хмельницький (Київ. обл.), 2017. Вип. 1. С. 315-318.

33. Поташнюк І. М. Фізична реабілітація при ідіопатичному сколіозі I-II ступенів. Псих.-пед. основи гуманізації навч.-вихов. процесу в школі та ВНЗ. 2019. Вип. 2 (22). С. 226–234.

34. Попадюха Ю. Особливості комп'ютеризованих елісферичних систем ІМООВЕ у реабілітації опорно-рухового апарату, оздоровленні людини та спорті. Молодіжний науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки, (23), (2016). С. 53-62.

35. Попадюха Ю. А., Полтавець Ж. Система ValedoMotion із біологічним зворотним зв'язком у превентивній фізичній реабілітації пошкоджень і

захворювань хребта. Молодіжний науковий вісник Східноєвропейського національного університету імені Лесі Українки. Фізичне виховання і спорт : Східноєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2017. Луцьк, Вип. 25. С. 89-94.

36. Пшенічна В. М. 3-площинна гімнастика шрот, як засіб фізичної реабілітації сколіозу другого ступеня. The 2nd International scientific and practical conference “Priority directions of science and technology development” (October 25-27, 2020). SPC “Sci-conf.com.ua”, Kyiv, Ukraine. 2020. С. 138-142.

37. Ставінська О. М. Засоби фізичної реабілітації при сколіозі у дітей. Реабілітаційні та фізкультурно-рекреаційні аспекти розвитку людини (Rehabilitation & recreation). № 1 (2017). С. 74-78.

38. Степаненко О. С., Ольховик А. В., Король С. А., Воропаєв Д. С. Реабілітаційний масаж : конспект лекцій. Суми : Сумський державний університет, 2021. 152 с.

39. Таратухіна Л. М. Комплексна фізична терапія при порушеннях постави. Фізична реабілітація та рекреаційно-оздоровчі технології. № 1, 2019. С. 53-61.

40. Трирог В. О. Особливості застосування лікувальної фізичної культури при сколіозах у дітей. Фізична реабілітація та здоров'язбережувальні технології : реалії і перспективи : зб. наукових матеріалів VI Всеукр. наук.-практ. Інтернет-конф. з міжнарод. участю, 19 листопада 2020 р. Полтава : Національний університет «Полтавська політехніка імені Юрія Кондратюка», 2020. С. 115-117

41. Тягур Т. Сучасні методи діагностики сколіозу. Фізичне виховання, спортивна культура здоров'я у сучасному суспільстві : зб. наук. пр. Східноєвроп. нац. ун-ту ім. Лесі Українки. Луцьк : Східноєвроп. нац. ун-т ім. Лесі Українки, 2014. №3(27). С. 98-104.

42. Усова О. В., Мельничук В. О., Касарда О. З., Бояркевич А. О., Бірук В. П. Фізична терапія підлітків з вегетативними дисфункціями і сколіозом : The XXXI International Science Conference «Trends in the development of modern scientific», June 22 – 25, 2021, Vancouver, Canada. С. 281-283.

43. Фролова Т. В., Атаманова О. В., Терещенкова І. І., Сенаторова А. С. Фізичний розвиток дітей раннього віку : метод. вказ. для студентів 3-го курсу мед. фак-тів. Харків : ХНМУ, 2020. 32 с.

44. Цюпак Т. Є., Усова О. В., Дубчук О. В. Оцінка впливу занять лікувальної фізкультури на профілакторі Євмінова та в домашніх умовах під час сколіозу І–ІІІ ступенів у студентів. Молодіжний науковий вісник : Фізичне виховання і спорт : зб. наук. пр. М-во освіти і науки України, Волин. нац. ун-т імені Лесі Українки. Луцьк, 2010. С. 91-94.

45. Цюпак Т., Вронський М. Вплив фізичної терапії на морфо-функціональний стан підлітків із сколіозом І-ІІ ступеня. Сучасні оздоровчо-реабілітаційні технології : матеріали І Регіональної наук.-практ.конф. молодих учених : ВНУ ім. Лесі Українки. Луцьк, 2020. Вип. 10. С. 96-98.

46. Шевель А. І. Сучасні уявлення про засоби та методи фізичної терапії та ерготерапії дітей зі сколіотичною поставою. Молодь та олімпійський рух : Збірник тез доповідей XIV Міжнародної конференції молодих вчених, 19 травня 2021 року. К., 2021. С. 222-223.

47. Шевець В. П. Особливості терапевтичних вправ при лікуванні с подібного сколіозу ІІІ стадії у дітей молодшого шкільного віку. Інноваційні технології в системі підвищення кваліфікації фахівців фізичного виховання і спорту : тези доп. ІХ міжнар. наук.-методич. конф., 10–11 лист. 2022 р. Суми. С. 168-170.

48. Berdishevsky H, Lebel VA, Bettany-Saltikov J, Rigo M, Lebel A, Hennes A, Romano M, Białek M, M'hango A, Betts T, de Mauroy JC, Durmala J. Physiotherapy scoliosis-specific exercises – a comprehensive review of seven major schools. *Scoliosis Spinal Disord.* 2016; 11: 20.

49. HR Weiss, MM Moramarco, M Borysov, Shu Yan Ng, Sang Gil Lee, Xiaofeng Nan, KA Moramarco. Postural Rehabilitation for Adolescent Idiopathic Scoliosis during Growth. *Asian Spine J* 2016;10(3) : 570-581.

50. <https://ua-referat.com/uploaded/diagnostika-funkcionalenogo-stanu-hrebt/index1.html>

ДОДАТКИ

Додаток А

Додаток Б

https://zp.edu.ua/uploads/dept_s&r/2023/conf/2.1/StaFVuZVO-StaM_Zbirnyk_tez.pdf

2. Чернявська, Н. (2017). Спортивна активність як фактор здорового способу життя. Науковий вісник НЛТУ України, 27.11, 90-95.

3. Карпенко, О. (2020). Фізична активність під час війни. Спортивна наука України, 6(98), 56-60.

4. Морозова, О. (2019). Особливості занять спортом в умовах обмеженості ресурсів під час війни. Фізичне виховання та спорт, 3(15), 44-47.

УДК 615.82:616.711-007.5

Михалюк Є.Л.¹, Калініна А.І.²

¹ д-р м. н., проф. ЗДМУ

² студ. 2 курсу магістратури ЗДМУ

ЗАСОБИ ФІЗИЧНОЇ ТЕРАПІЇ В КОРЕКЦІЇ СКОЛІОТИЧНИХ ПОРУШЕНЬ ПОСТАВИ ЛЮДИНИ

На сьогоднішній день проблема сколіотичних порушень постави у процесі фізичного розвитку людини досліджується фахівцями багатьох спеціальностей та набуває широкого розголосу не тільки в Україні, а й в усьому світі. Тільки у 2020 році за даними Центру медичної статистики МОЗ України порушення постави було виявлено у понад 231 тис. дітей, з яких 92 тис. було діагностовано сколіоз [6]. Східно-Європейська асоціація ортопедів (East European Orthopaedic Association, EEOA) стверджує, що сколіотичне порушення постави у дітей займає провідне місце у структурі ортопедичних захворювань [5]. Значна кількість авторів акцентує увагу на тому, що навіть перший ступінь сколіозу не завжди може являтися повноцінним захворюванням, а бути лише функціональною зміною спричиненою багатьма факторами, одним з яких є звичка тримати спину в неправильному ортостатичному положенні [3,4]. Фактори ризику що лежать в основі, такі як: жіноча стать, вік, кут викривлення більш тяжкого ступеню та вроджені вади найчастіше призводять до ускладнень і типових морфологічних змін. Саме тому для підтвердження діагнозу та його верифікації проводять обов'язкове рентгенологічне обстеження [2].

Висока варіативність методик і засобів реабілітації дозволяють різнопланово підходити до вирішення проблеми. За даними багатьох досліджень при комплексному консервативному лікуванні сколіотичних порушень постави значна увага приділяється засобам фізичної терапії. На даний момент стандартом є використання лікувальної фізичної культури, а саме спеціальних дихальних та корегуючих вправ, які мають високий позитивний ефект не тільки в корекції проявів патології, а також і в її прогресуванні [6]. Щодо авторських методик, як науково-обґрунтований

засіб дуже активно використовується методика Катаріни Шрот (Schroth method), що заснована на механізмі ротаційного дихання [1]. Метод ефективного науково-обґрунтованого підходу до вправ при сколіозі – SEAS (scientific exercises approach to scoliosis), виявився ефективним в зниженні швидкості виявлення сколіозу [2]. До комплексного терапевтичного лікування також відносять пасивні методики корекції — це лікувальний масаж, фізіотерапевтичні процедури (індуктотермію у сполученні з електрофорезом, ультразвукову терапію) [1]. Також немаловажливим є виконання вправ на додаткових обладнаннях (профілактор Євмінова, апарати механотерапії, тощо) [1].

Таким чином, комплексне застосування методів фізичної реабілітації разом з дотриманням раціонального режиму харчування, сну, відпочинку, обов'язкового профілактичного обстеження будуть сприяти відновленню та корекції сколіотичних проявів постави. Висока медико-соціальна значущість сколіотичних порушень постави буде сприяти пошуку ефективних критеріїв для створення більш структурованої програми занять і диференціації процесу фізичної реабілітації.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Андрійчук А.С., Кузьменко В. Ю., Стельмахівська В. П. Сучасний погляд на фізичну терапію при сколіозі I-II ступеня дівчат 17-18 років на поліклінічному етапі. Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Випуск 3К (131) 2021. С. 29-33.

2. Бандуріна К., Фізична терапія при сколіозі. Актуальні проблеми ортопедagogіки, ортопсихології та реабілітології : зб. тез доповідей III Міжнар. наук.-практ. конф. (м. Запоріжжя, 4-5 жовтня 2019 р.) : Вид-во Хортицької національної академії, 2019. С. 216-218.

3. Войчишин Л. Корекція і профілактика порушень постави у підлітків засобами фізичної реабілітації. Молода спортивна наука України, 2009. Т. 3. С. 35-39.

4. Михайленко Г. В., Рубан В. Т., Івашина Т. Г. Огляд сучасних підходів до застосування засобів фізичної реабілітації при сколіотичній хворобі. Слобожанський науково-спортивний вісник. №3, 2013. С. 154–157.

5. Шевель А.І. Сучасні уявлення про засоби та методи фізичної терапії та ерготерапії дітей зі сколіотичною поставою. Молодь та олімпійський рух : зб. тез доп. XIV Міжнар. конф. молодих вчених, 19 травня 2021 р. Київ. С. 222-223.

6. Шевець В.П. Особливості терапевтичних вправ при лікуванні С подібного сколіозу III стадії у дітей молодшого шкільного віку. Інноваційні технології в системі підвищення кваліфікації фахівців фізичного виховання і

Додаток В

ДОВІДКА

дана Калініної Альони Ігорівні у тому, що результати її кваліфікаційної роботи за темою “Огляд сколіотичних порушень постави у процесі фізичного розвитку організму людини та їх корекція засобами фізичної терапії” використано у процесі підготовки до лекційних і семінарських занять, тренінгів і майстер-класів за наступними напрямками:

- Використання засобів коригуючої гімнастики у заняттях з лікувальної фізичної культури у пацієнтів з порушеннями постави;
- Використання терапевтичних вправ у заняттях з лікувальної фізичної культури у пацієнтів з порушеннями постави.

Довідка дана для використання у якості додатка до кваліфікаційної роботи здобувача вищої освіти спеціальності 227 Фізична терапія, ерготерапія, спеціалізації 227.1 Фізична терапія другого (магістерського) рівня вищої освіти.

Голова Запорізької обласної асоціації
фахівців лікувальної фізичної культури
та спортивної медицини України
18.04.2023 року

Євген МИХАЛЮК